

Sual: Orucly bir insanın Ramazan boyu diqqət yetirməli olduğu məsələlər hansılardır?

Cavab:

Hz. Peyğəmbərin (s.ə.s.) oruc tutmağı asanlaşdırmaq və orucun həm dünyəvi, həm də üxrəvi cəhətdən səmərəliliyini artırmaq üçün bir sıra tövsiyələri vardır:

1. Sahur yeməyi yemək: o başdana duraraq imsak vaxtı girməzdən əvvəl oruc tutmaq məqsədilə yeyilən yeməyə "sahur" adı verilir. Sahurla bağlı Rəsulullah (s.ə.s.) belə buyurmuşdur: *"Sahura durun! Çünki sahur yeməyi yəndən bərkə t vardır"*(Buxari, Səvm, 20; Müslim, Siyam, 45);

"Oruc tutmaq istəyən sahurda yesin!"

(İbn Hənbəl, III, 367);

"Sahur yeməyi ilə gündüz tutacağınız oruca, günorta üstü yataraq (qeylül) da tən həccüd namazı üçün güc toplayın"

(İbn Macə, Siyam, 22).

İftarı axşam namazı qılmazdan əvvəl etmək: xurma və ya başqa şeylərlə, yaxud su ilə iftar etmək müstəhəbdir. Çünki Rəsulullah (s.ə.s.) orucunu, məhz belə açardı. Bir hədisdə belə buyurulur: *"Ümmümün iftarı tən sik edib sahurunu gecikdirdiyi müddətdə xeyir üzrədir"*(Buxari, Səvm, 45; Müslim, Siyam, 48).

3. Oruc açarkən iftar duası oxumaq: *"Ey Allahım! Sənənin rızan üçün oruc tutdum, sənənin verdiyin ruzinlə iftar etdim və yalnız sənə tən vəkkül etdim. Bu orucumu qəbul et və mənəni bağışla! Şübhə siz ki, sənənin hər şeyi eşidən və bilən sən"* (Əbu Davud, Səvm, 22, İbn Macə, Siyam, 48).

4. Oruculara iftar vermək: imkanlı olanların xüsusilə yoxsullara iftar verməsi müstəhəbdir. Hz. Peyğəmbər (s.ə.s.) belə buyurur: *"Oruclyya iftar verən, onun alacağı qədr savab qazanır və oruclyunun savabından da hər hansı azalma olmaz"* (Tirmizi, Səvm, 82).

Sual: Orucly halda yaraya dərman qoymaq və iynə vurdurmaq olarmı?

Cavab: İlk növbədə qeyd etmək lazımdır ki, əksər alimin fikrincə, orucun pozulması üçün insan bədənində normal yoldan, yəni boğazdan ya da burundan içəri hər hansı bir şey daxil olmalıdır. Bundan başqa, qulaq və ya buruna damladılan dərman boğaz yolu ilə birbaşa mədəyə daxil olduğu üçün orucu pozur. Qulağa girən və ya tökülən su isə, orucu pozmur. Gözə tökülən bir dərman boğazda hiss edilsə belə orucu batil etmir. Çünki göz boğazla birbaşa yox, dolay yolla əlaqəlidir.

Dərmandan istifadə etmək, iynə və ya peyvənd vurdurmağın orucu pozub-pozmadığına gəlincə: İslamda xəstə oruca tab gətirmək şərt ilə oruc tuta bilər. Qeyd etmək lazımdır ki, ağız, burun, ön və arxa kimi normal yollardan orucly ikən qəbul edilən yemək, içmək, dərman və bu kimi şeylərin orucu pozduğunda İslam alimləri arasında ixtilaf yoxdur.

Bundan başqa, Əbu Hənifəyə görə, qarın boşluğuna və ya beyinə qədər çatan dərin yaralardan ötrü vurulan iynə qarın boşluğuna və ya beyinə çatdığı zaman oruc pozulur və qəza edilməlidir. Belə olan təqdirdə, əzələ daxilinə və damara vurulan iynə orucu pozur. Çünki bu yolla vurulan iynə, peyvənd və s. vücudun hər tərəfinə yayılır. Buna görə də peyvənd və iynəni, zərurət olmayan hallarda iftardan sonraya saxlamaq daha məqsədəuyğundur.

Lakin İmam Məhəmməd və Əbu Yusifə görə, bir şey normal yolla bədənə daxil olmazsa, oruc pozulmaz. Çünki oruc “normal bir yoldan, ağız və ya burun kimi bir üzvdən bədənə heç nə daxil etməmək surətilə nəfisi saxlamaq” şəklində tərif edilmişdir. Bu mövzuda dərin bir yaradan ötrü vurulan iynənin qarına və ya beyinə çatması mühüm əhəmiyyət kəsb etmir. Çünki iynə bədənə qeyri-normal yolla daxil olmuşdur. Odur ki, iynə və ya peyvənd orucu pozmur. Əzhər Univetsitetinin fitva qurumu 1948-ci ildə “Bədənin normal dəlikləri istisna olmaqla, qalan hər hansı bir yerindən içəri daxil olan hər hansı şey orucu pozmur” şəklində fətva verilmişdir.

Vurğulamaq lazımdır ki, dövrümüzdə müctəhid imamlar zamanında olmayan və aclığı, susuzluğu aradan qaldıran və ya oruca qarşı bədənin müqavimətini artıran iynə və s. kimi şeylərdən istifadə olunması oruc ibadətini məqsəddən uzaqlaşdırma bilər. Çünki bir çox dərman yerinə onun əvəzedici iynəsi də vardır. Həb şəklində udulan dərman orucu pozduğu halda, eyni dərman maye halında iynə kimi əzələyə vurulanda orucun pozulmaması ziddiyyət təşkil edir. Buna görə də gündüz dərman qəbul etməyə məcbur olan xəstələrin orucu qəzaya qoymaları,

vəziyyəti daha yüngül olanların isə, iynəni iftardan sonra vurdurması ən ehtiyatlı davranışdır.

Bundan başqa, udulması qeyri-normal olan, lakin uzaq durulması qeyri-mümkün və çətin olan şeylərin udulması orucu pozmaz. Məsələn, duman, toz və s. Ancaq dərmanın, məsələn dişə qoyulan bir dərmanın udulması orucu pozar.

Sual: **Çığır bir adam gecə oruca niyyəti etsə, lakin səhər sahura dura bilməyən olub, niyyəti liddir? Bu vəziyyətdə adamın sahursuz oruc tutmağa gücü varmı? Ya da yoxdursa niyyəti liddir?**

Cavab: Bütün islam alimləri həmfikirdir ki, sahurə dura bilməyən və hər hansı ciddi xəstəliyi olmayan bir şəxsin sahura durmamağı üzr kimi qəbul edilmir, yeni mütləq şəkildə orucunu tutmalıdır. Lakin bir şəxsin hər hansı ciddi xəstəliyi varsa və həkim diaqnozu ilə gecə obaşdana durub yemək yemədən, eləcə də dərmanını qəbul etmədən oruc tutmasına qadağa qoyulması bundan istisna edilir.

Sual: **İsti yay günlərində sərinləmə məqsədi ilə yuyunmaq orucu pozarmı?**

Cavab: Sərinləmək məqsədilə yuyunmaq (boğazdan, burundan içəri su getməmək şərtlə) orucu pozmur. Bundan əlavə, bəzi alimlər sərinləmək məqsədilə olsa belə bunu caiz hesab etmişlər, çünki insana canlılıq, gümrahlıq verir və oruc bu sayəsində işlərini və ibadətlerini daha rahat icra edər. Digər bir qisim alimlər isə, bu kimi hərəkətlərin məkrüh olduğunu bildirmişlər.

Sual: **Tikinti kimi ağır işlərdə işləyənlərin oruc tutmamalarına icaz verilirmi?**

Cavab: Quran-Kərimdə oruc tutmamağı mübah edən üzrlər arasında xəstəlik, yolçuluq və oruc tutmağa tab gətirməmək kimi hallar sadalanır (Bəqərə, 2/184, 185). Ümumiyyətlə, bir möminin xüsusilə ramazan ayında oruc tutmasına mane olacaq qədər ağır işlərdə işləməsi və işlədilməsi düzgün deyil. Ramazan ayında bu cür ağır işlə qarşılaşan şəxs oruc tutaraq həmin işi icra edə bilmirsə və başqa iş imkanı da yoxdursa, habelə, bu işi tərk etdiyi təqdirdə, dolanışıq vəziyyəti çətinləşəcəksə, zərurət sayıldığı üçün bu halda oruc tutmaya bilər. Odur ki, ağır bir

Yazan redaktor

10.09.13 12:18 - axırını dəyişikliklər 11.09.13 09:48

işdə işləməyə məcbur olan şəxs, oruc tutduqda, xəstəliyə tutulacağından qorxarsa oruc tutmaya bilər. Bu şəxslər daha sonra tuta bilmədikləri orucları qəza etməlidirlər. Bundan əlavə, ağır işdə işləyənlərə aclıq və susuzluq ucbatından ziyanlıq görərsə, orucunu pozması vacibdir. Çünki dinimizdə insanın özünə xəter yetirməsi qadağan edilmişdir. (bax. Nisa, 4/29)

Xülasə, orucly şəxs iş səbəbilə xəstələnəcəyini güman etsə belə, xəstələnəndən orucu pozması və ya heç tutmaması halal deyil.